AUDIT ZNAČKY KVALITY V DĚTSKÉ SKUPINĚ

AUDIT OF THE QUALITY MARK IN A CHILDREN'S GROUP

Anna Nožičková[1], **Radka Wildová**[1]

[1] Katedra preprimární a primární pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

Příspěvek se zabývá kvalitou v dětské skupině (DS). Informuje o *Auditu značky kvality* (AZK) a přináší výsledky výzkumného šetření provedeného formou dotazování poskytovatelů DS, kteří AZK úspěšně podstoupili. Hlavním cílem bylo zjistit, jak vnímají poskytovatelé DS pojem kvality. Dílčí cíle jsou zaměřené na získání zpětné vazby k samotným AZK, informací o kvalifikaci, dalším vzdělávání pečujících osob (PO) nebo o tvorbě *Plánů výchovy a péče* v DS. Z výsledků vyplynulo, že více než polovina rspondentů vnímá PO v DS jako klíčovou pro kvalitu jejich služeb. Více než tři čtvrtiny hodnotí AZK jako užitečný. Skoro polovina dotázaných nevnímá výrazné zvýšení kvality po AZK.

Klíčová slova: *dětská skupina, kvalita, Audit značky kvality, péče a výchova*

Abstract

The paper deals with quality in a children's group (CHG). It informs about the Quality Label Audit (QLA) and brings the results of a research survey conducted in the form of interviewing CHG providers who have successfully undergone QLA. The main goal was to find out how CHG providers perceive the concept of quality. The partial goals are focused on obtaining feedback on the QLA itself, information on qualifications, further education of caregivers or on the creation of plans for education and care in the CHG. The results showed that more than half of the respondents perceive caregiver in CHG as key to the quality of their services. More than three quarters rate QLA as useful. Almost half of the respondents do not perceive a significant increase in quality after QLA.

Keywords: *children's group, quality, Audit of Quality Mark, care and upbringing*

1 Úvod

Audit značky kvality je nový nástroj Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV; od 2020) s cílem zvyšování kvality a prestiže oceněné DS. AZK je pro poskytovatele DS dobrovolný a provádí jej výhradně auditní tým MPSV, který může udělit *Značku kvality* na 2 roky. Předložená problematika přirozeně zkoumána ještě nebyla a výsledky šetření mohou být přímo využity v praxi při realizaci dalších auditů, což je hlavní motivací k výzkumu.

2 Teorie

Kvalita je velice často užívaný pojem s kořeny v ekonomice. V oblasti vzdělávání je obvykle vnímán ve významu (1) evaluačním, jako úroveň předepsaná určitými kritérii (vzdělávací standardy a výsledky), (2) z hlediska kurikulární teorie, tedy jako dosažené kurikulum a (3) na úrovni celé země či regionu je blízká pojmu vzdělanost (Průcha et al., 2013). Za klíčový faktor v institucionální výchově dítěte raného věku považujeme osobnost PO v DS a pojímáme ji jako nositele kvality v DS. Podobně jako uvádí Vašutová (2004), že kvalita školství je přímo odvislá od kvality reprezentantů profese, od jejich souznění s profesně etickou dimenzí chování učitele a jeho profesní odborností.

Ze studia tuzemské literatury vyplývá, že kvalita je často diskutovaným tématem, ovšem pouze okrajově ve vztahu k péči o děti raného věku. Krok MPSV zavedení AZK může být vnímán v tomto ohledu pozitivně. Zahraniční zdroje naznačují, že na cestě ke kvalitě rané péče v kolektivních zařízení nás čeká ještě dlouhý kus cesty. AZK se ve své nynější podobě zaměřuje hojně na praktické provozní záležitosti a naopak zcela chybí oblast interakce a komunikace PO a dítěte, jako je tomu u nástrojů pro monitorování kvality v zahraničí (CLASS, ITERS, TTI). Pro naši práci je stěžejní pojetí kvality jako komplexního fenoménu a v různorodém kontextu, tedy multidimenzionálně (Syslová, 2017 s odkazy: Kaščák, 2010; Morin, 1999; Spilková & Tomková, 2010).

3 Metodologie výzkumu

Sběr dat byl proveden telefonickým dotazováním dle připravené struktury, metoda se nachází na pomezí dotazníku a strukturovaného rozhovoru (kombinace

otevřených otázek a hodnocení výroků na základě *Likertovy škály*). Celkem se podařilo data získat od 33 respondentů (vedoucí pečující osoba, ředitel/ka DS) provozujících 46 DS s AZK. Účast je 92%. Obsah dotazování kopíruje naznačené cíle. Struktura dotazování byla konzultována s garantkou projektu DS z MPSV. V dubnu 2021 proběhl předvýzkum (5) a následná korekce jednotlivých položek. V květnu 2021 proběhlo samotné dotazování (33).

4 Výsledky

Výsledky šetření, jak jsme naznačily v abstraktu, ukázaly na význam PO pro kvalitu DS, jak ji vnímají poskytovatelé. Respondenti zmiňovali nutnost kladného vztahu k práci a dětem, nutnost pojímat tuto práci jako poslání, profesionalitu, týmovou spolupráci, ale i další vzdělávání a profesní rozvoj nebo poměr dětí a PO. Více než tři čtvrtiny oslovených poskytovatelů DS hodnotí AZK jako užitečný, přibližně stejná část dotazovaných byla spokojena s provedením i obsahem auditu. Užitečnost AZK vnímají převážně v oficiálním potvrzení, že jejich služba splňuje podmínky nastavené nejen legislativně, ale i nad tento rámec, jak MPSV doporučuje. Oproti tomu skoro polovina dotázaných nevnímá výrazné zvýšení kvality jejich služeb a uvedla, že audit v jejich práci nezměnil nic významného.

5 Závěry a diskuse

Výsledky šetření ukázaly na možné další směřování výzkumu, a to rozšíření skupiny respondentů k DS, které o AZK nejeví zájem a k DS, které pomáhaly MPSV AZK pilotně ověřovat. Limity výzkumu vnímám bezesporu v malém a v určitém úhlu pohledu heterogenním vzorku. DS se *Značkou kvality* by měly být jistou zárukou nejen plnění zákonných podmínek, ale i určitého nadstandardu. Jedním z prozatím nevyřčených motivů ke zkoumání v oblasti DS pro mne je předpoklad velice různorodé a kolísající kvality napříč DS v celé republice. Toto je i jedním z důvodů, proč poskytovatelé DS (na několika seminářích či kulatých stolech MPSV K DS) po auditech volali. Jde o jistou snahu rozlišit právě ty kvalitní DS, které se snaží stále posouvat dále a nabízet skutečně nadstandardní služby, v mnoha případech i díky dotacím za relativně dostupné finanční přispění rodičů.

Poděkování

Výzkumný projekt je finančně podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (projekt č. 359821). Autorky děkuji za projevenou důvěru.

6 Literatura

Kaščák, O. (2010). *Kvalita školy medzi diskurzom a realitou* (1. vyd.). Školní psychology.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2019). *Analytická zpráva výzkumu: Šetření o dětských skupinách, jejich nastavení a vnímání poskytovateli i rodiči* (1. vyd.). MPSV. http://www.dsmpsv.cz/images/ke_stazeni/Dokumenty_pro_poskytovatele/09_mpsv_odborna_ publikace_vyzkum_verejneho_mineni.indd.pdf

Morin, E. (1999). *Los siete saberes para el futuro* (7 place de Fontenoy) (1st Ed.). UNESCO.

Průcha, J., Walterová, E. & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník: kvalita vzdělávání* (6. rozšířené vydání). Portál.

Spilková, V., Tomková, A., Kargerová, J., Wildová, R., Zmrzlík, B., & Trunda, J. (2010). *Kvalita učitele a profesní standard* (1. vyd.). PedF UK.

Syslová, Z. (2017). *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi: Pedagogický výzkum v teorii a praxi* (1. vyd.). Masarykova univerzita. https://munispace.muni.cz/library/catalog/download/863/2723/585-1?inline=&fakulta=PEDF

Syslová, Z. Borkovcová, I. & Průcha, J. (2014). *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace* (1. vyd.). Wolters Kluwer ČR.

Vašutová, J. (2004). *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu* (1. vyd.). Paido.